

Уразова Ганна Олександрівна,
кандидатка юридичних наук,
асистентка кафедри цивільного права № 1,
Національний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: annaurazova@ukr.net
ORCID 0000-0003-3588-518X

doi: 10.21564/2414–990X.154.233378
УДК 347.1

ПРАВОВА ПРИРОДА ФІДУЦІАРНОГО ОБОВ'ЯЗКУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Різноманітність фидуціарних правовідносин у цивільному праві України вимагає дослідження їх окремих елементів, зокрема, фидуціарного обов'язку. Метою цієї статті є з'ясування правової природи останнього задля уникнення юридичної невизначеності, яка призводить до виникнення складнощів у правозастосуванні та неефективного правового захисту порушених прав особи через невиконання або неналежне виконання щодо неї такого обов'язку.

Проаналізовано такі поняття, як «fides», «fiducia», цивільний обов'язок. Установлено, що перші у римському праві мали декілька значень, однак головне – це довіра учасників цивільних правовідносин один до одного. Друге необхідно розуміти як належну поведінку суб'єкта цивільних відносин, зміст та модель якої визначені вимогами норми права, заповітом, або уповноважених правочинном чи іншим юридичним фактом осіб.

З'ясовано, що фидуціарний обов'язок – це належна поведінка суб'єкта довірчих правовідносин, що обумовлена укладенням деяких договорів (наприклад, доручення, управління майном, спільної діяльності, надання адвокатських послуг та ін.) або настанням юридичних фактів (обрання органу або особи юридичної особи, який (яка) має право виступати від її імені, встановлення опіки або піклування, смерть фізичної особи та ін.).

Ключові слова: фидуція; фидуціарний обов'язок; довіра; правовідносини; правова природа.

Уразова А. А., кандидат юридических наук, ассистент кафедры гражданского права № 1, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.
e-mail: annaurazova@ukr.net ; ORCID 0000-0003-3588-518X

Правовая природа фидуциарной обязанности в гражданском праве Украины

Разнообразие фидуциарных правоотношений в гражданском праве Украины требует исследования их отдельных элементов, в частности, фидуциарной обязанности. Целью данной статьи является выяснение последней во избежание юридической неопределенности, которая приводит к возникновению сложностей в правоприменении и неэффективной правовой защите нарушенных прав лица вследствие невыполнения или ненадлежащего выполнения по отношению к нему такой обязанности.

Анализируются такие понятия, как «fides», «fiducia», обязанность в гражданском праве. Установлено, что первые в римском праве имели несколько значений, однако главное – это доверие участ-

ников гражданских правоотношений друг к другу. Второе необходимо понимать как надлежащее поведение субъекта гражданских отношений, содержание и модель которого определены требованиями нормы права, завещанием, или уполномоченных сделкой или иным юридическими фактами лиц.

Выяснено, что фидуциарная обязанность – это надлежащее поведение субъекта доверительных правоотношений, обусловленное заключением некоторых договоров (например, поручения, управления имуществом, совместной деятельности, предоставления адвокатских услуг и т.д.) или наступлением юридических фактов (например, избрание органа или лица юридического лица, который (которое) вправе выступать от ее имени, установление опеки или попечительства, смерть физического лица и др.).

Ключевые слова: фидуция; фидуциарная обязанность; доверие; правоотношения; правовая природа.

Постановка проблеми. У цивільному праві існують різні види правовідносин, серед яких фідучіарні. Їх особливістю є те, що вони засновані на довірі учасників один до одного. Як і всі цивільні правовідносини, фідучіарні мають свій зміст. Це фідучіарні права та обов'язки їх учасників. Останні будуть предметом дослідження цієї статті, оскільки набули широкого розповсюдження в багатьох інститутах цивільного права України та в судовій практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних вітчизняних цивілістичних праць свідчить про те, що тема фідучіарного обов'язку порушувалася неодноразово, зокрема, у дослідженнях, пов'язаних із фідучіарними правовідносинами, притягненням до цивільно-правової відповідальності посадових осіб юридичних осіб, перевищенням повноважень представником під час вчинення правочину, з вивченням цивільно-правової категорії відмови від суб'єктивних цивільних прав та ін. Між тим правова природа фідучіарного обов'язку не була належно проаналізована українськими цивілістами.

Утім, більшу чи меншу увагу аналізу питань, пов'язаних з фідучіарним обов'язком, приділяли такі вітчизняні та зарубіжні вчені і практики, як Р. А. Майданік (R. A. Maidanik) [1], О. Р. Кібенко (O. R. Kibenko) [2], А. К. Bucholtz, А. В. Carroll [3], Р. D. Finn [4], А. Dignam, J. Lowry [5] та ін.

Метою статті є з'ясування правової природи фідучіарного обов'язку, що дозволить уникнути юридичної невизначеності, яка призводить до виникнення складнощів у правозастосуванні і як наслідок, неефективного правового захисту порушених прав особи через невиконання або неналежне виконання щодо неї такого обов'язку.

Виклад основного матеріалу. З'ясування сутності поняття «фідучіарний обов'язок» вимагає передусім розгляду таких понять, як «fides», «fiducia».

Справді, формування більшості основоположних понять і категорій цивільного права, зокрема, добросовісність, чесність, справедливість, гідність, бере свій початок з римського права. Останнє ж розвивалось на основі моральних цінностей, які для римського суспільства мали велике значення. Так, у літературі зазначається, що саме в давньоримській духовній традиції виникли та культивувалися такі категорії, як вірність своїй сім'ї та роду, державі, договору. Ці категорії стояли на таких стовпах, як особиста скромність, повага дітей до батьків, піклування батьків про дітей, можновладців про підлеглих, ощадливість, совість і сором [6, с. 133].

Це ж стосується і такої моральної категорії, як *fides*, що означає віру, доручення, довіру [7, с. 53]. Поступово вона почала набувати й юридичного сенсу, оскільки віра самому собі та своєму чесному слову були засадами цивільних правовідносин. Так, Е. Франкель (E. Fraenkel), який досліджував давньоримські тексти, присвячені поняттю *fides*, прийшов до висновку, що в літературі республіканського періоду це поняття набуває істинного й найбільш точного значення, яке закріпилося за ним на всі часи: гарантія, порука, обіцянка, надійність, вірність, вірогідність, достовірність. Тобто гарантії у широкому сенсі цього слова, будь-то дія чи обіцянка чи певні правові відносини між особами [8, с. 187].

Крім того, в літературі наголошується, що за допомогою *fides* позначається якість (особистості) того, кому довіряють або, точніше кажучи, – характер його ставлення до того – іншого, який йому протистоїть, однак не психічна діяльність і не настрої довірителя [8, с. 188].

Отже, поняття «*fides*» у юридичній площині можна розуміти у двох значеннях. Відповідно, у першому – це правомірна дія або стан, тобто гарантії, які надають особі впевненості у порядності іншої сторони. У другому – це характер ставлення однієї особи до іншої, яке виникає внаслідок настання певних юридичних фактів (наприклад, укладення деяких договорів, установлення опіки або піклування та ін.).

У сучасній цивілістиці існує правовий принцип «*uberrima fides*», що означає найвищу довіру або добросовісність сторін у договорі страхування. Його суть полягає в тому, що всі сторони договору повинні укласти його добросовісно, надаючи один одному повну інформацію про всі суттєві факти. Так, у страхувальника є переддоговірний обов'язок у наданні страховику достовірних відомостей про об'єкти страхування і фактори ризику [9]. Водночас страховик повинен переконатися, що потенційний договір відповідає потребам та вигодам страхувальника. Отже, видається, що зазначений принцип відображає перший підхід розуміння поняття «*fides*», тобто є правомірною дією (надання достовірних відомостей), внаслідок вчинення якої інша сторона договору може достовірно оцінити всі ризики договору страхування.

Інше поняття «*fiducia*» також бере свій початок з римського права. Так, Гай (Gai) виокремлює два види фідучійної угоди: з другом – *fiducia cum amico* та з кредитором – *fiducia cum creditore (contracta)*. У першому випадку *fiducia* оформлювала договори поклажі, позики, доручення, у другому – слугувала встановленню реальної гарантії зобов'язання. Ця функціональна диференціація вторинна, оскільки структура договору у всіх випадках однакова. Особа (фідучіарій, *fiduciarius*), яка отримала річ, стає своєрідним довірчим власником і зобов'язується при певних умовах повернути річ кредитору (фідучіанту, *fiducians*) [10, с. 562]. Спочатку обов'язок фідучіарія (повернення речі) забезпечувався тільки чесністю, вірністю своєму слову кредитора, з одного боку, і довірою до нього боржника – з іншого (*fides*) [11, с. 245]. Тобто такі відносини ґрунтувалися тільки на чесності і довірі сторін. Пізніше фідучіант, який виконав договір, мав право пред'явити спеціальний позов (*actio fiduciae*) проти фідучіа-

рія, якщо останній всупереч угоді відмовлявся повернути річ. Цей позов – один з найдавніших позовів доброї совісті (*bonae fidei*). Становище судді тут вільніше, бо вже в інтенції йому пропонується вирішити справу по добрій совісті – *ex fide bona* [11, с. 246].

Таким чином, під поняттям «*fiducia*» в римському праві необхідно розуміти, по-перше, цивільно-правові договори, які базувалися на довірі однієї сторони до іншої (угоди з другом). До них належать: договір поклажі (зберігання), позики, доручення. По-друге, договір, яким забезпечувалось виконання зобов'язання у формі закладу, оскільки *fiducia* слугувала реальною гарантією забезпечення виконання зобов'язання. Інколи в літературі сутність фідучії розкривається як стародавня форма закладу, побудованого на довірі, коли закладена річ вважалась власністю кредитора [12, с. 230]. Тобто можливе і третє значення фідучії як стародавньої форми закладу, побудованої на довірі.

Підсумовуючи, можна зазначити, що поняття «*fides*», «*fiducia*» є моральними категоріями, які згодом набули й юридичного сенсу. Незважаючи на багатогранність аналізованих понять, їх головною ознакою, яка набула поширення і в сучасному цивільному праві, є довіра учасників цивільних правовідносин один до одного.

З'ясування сутності вищезазначених понять дає можливість стверджувати, що фідучіарний обов'язок – це довірчий обов'язок або обов'язок, що заснований на довірі.

Загалом юридичний обов'язок традиційно в юриспруденції розуміється як вид і міра належної поведінки суб'єкта права. У цивілістиці немає єдиного підходу до визначення цивільного обов'язку. Так, одні вчені вважають, що це об'єктивна необхідна поведінка, яка отримала правову регламентацію [13, с. 619–620; 14, с. 20]. Інші – вид і міра належної та необхідної поведінки, що обумовлена законними вимогами уповноваженої особи, виконання якої підлягає у порядку, спосіб та межах, визначених правовою нормою та/або договором (одностороннім правочином) чи іншим регулятором, і забезпечується засобами примусу та заохочення [15, с. 5–6].

Отже, цивільний обов'язок є різновидом юридичного з притаманними йому особливостями галузевого характеру.

У судовій практиці цивільний обов'язок визначається як вимога від суб'єкта цивільного права певних дій (або невиконання дій), забезпечена можливістю правового спонукання до належної поведінки. Зміст цивільного обов'язку становлять такі вимоги: поведінка зобов'язаної особи визначена вимогами норми права або уповноважених осіб; у разі невиконання цивільного обов'язку забезпечується вимогою (рішенням) суду виконати цей обов'язок [16].

Таким чином, КГС ВС цивільний обов'язок визначає крізь призму поняття «вимога». Вимога в цивільному праві розглядається з двох боків, по-перше, як право вимоги кредитора (суб'єктивне цивільне право) і складова змісту зобов'язальних правовідносин та, по-друге, як об'єкт цивільних прав [17, с. 22]. Вочевидь, малася на увазі вимога як право кредитора вимагати від зобов'язаної особи (боржника) здійснення або утримання від здійснення певної дії (дій).

Вважаємо такий підхід прийнятним. Однак, враховуючи те, що цивільні правовідносини різноманітні, постає питання: чи можна вважати запропоноване визначення обов'язку універсальним?

Безсумнівно, у зобов'язальних правовідносинах, де кожний учасник для здійснення свого права управлений вимагати у зобов'язаній особі виконання її обов'язку (вчинити дію або утриматися від її вчинення), обов'язок необхідно розуміти крізь призму поняття «вимога». Оскільки зобов'язання в цивільному праві поділяються на договірні та недоговірні, відповідно, вимога управленої особи ґрунтується на положеннях договору або закону.

У речових правовідносинах, де особа, наприклад, власник, має право самостійно володіти, користуватись та розпоряджатись майном, а обов'язок інших (невизначеного кола осіб) – не заважати їй у здійсненні її прав, останній безпосередньо не є вимогою власника, однак впливає з аналізу гл. 23 ЦК. Отже, така вимога визначається нормами права, а тому цивільний обов'язок у зазначених правовідносинах теж можна розуміти через поняття «вимога».

Інший приклад – корпоративні правовідносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав. Під останніми розуміються права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами (ч. 1 ст. 167 ГК). Свої правомочності учасник здійснює за допомогою реалізації прав та пред'явлення вимог до товариства, визначених у законах (наприклад, учасники, що володіють не менш як десятьма відсотками голосів, можуть вимагати скликання загальних зборів (ч. 4 ст. 98 ЦК); учасник повного товариства має право у разі, якщо його дії не були схвалені іншими учасниками, вимагати від товариства відшкодування здійснених ним витрат... (ч. 2 ст. 122 ЦК); вкладник командитного товариства має право вимагати першочергового повернення вкладу у разі ліквідації товариства (п. 4 ч. 2 ст. 137 ЦК) та ін.). Отже, в корпоративних правовідносинах цивільний обов'язок можна розуміти як обумовлену законом вимогу учасника від юридичної особи певних дій.

У фідучіарних (довірчих) правовідносинах обов'язок може виникати на підставі договору або закону. Так, обов'язок повіреного вчинити від імені та за рахунок другої сторони певні юридичні дії має договірний характер. Натомість обов'язок органу або особи юридичної особи, що виступає від її імені, діяти в інтересах юридичної особи, добросовісно і розумно і не перевищувати своїх повноважень, міститься у законі (ч. 3 ст. 92 ЦК).

Таким чином, можна прийти до висновку, що для розглянутих видів цивільних правовідносин розуміння обов'язку як вимоги є універсальним. При цьому така вимога може висуватися уповноваженою особою або законом.

Якщо ж розглядати спадкові правовідносини, необхідно зазначити, що обов'язки спадкоємців мають різну правову природу, зокрема, обов'язки, що виникають із заповіту (наприклад, виконання заповідального відказу ст.ст. 1237, 1238

ЦК, покладення на спадкоємця обов'язків вчинення певних дій, спрямованих на досягнення суспільно корисної мети ч. 2 ст. 1240 ЦК та ін.), договору (управління спадковим майном та його охорона ст.ст. 1284, 1285 ЦК та ін.), закону (оплата послуг виконавця заповіту ст. 1291 ЦК, відшкодування витрат на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця ст. 1232 ЦК та ін.), правонаступництва спадкоємців (задоволення вимог кредиторів ст. 1282 ЦК). У зв'язку з цим учені наголошують, що у деяких обов'язків, що виникають із заповіту, а саме: дотримати побажання заповідача про місце та форму здійснення ритуалу поховання, розпорядження його особистими паперами, здійснення певних дій, спрямованих на досягнення суспільно корисної мети, створення установи із зазначенням мети її діяльності, відсутня уповноважена особа, яка має право вимоги [18, с. 69]. Отже, таким обов'язкам не кореспондує право конкретно визначеної особи.

Усе наведене вище свідчить, що у більшості цивільних правовідносин обов'язок є вимогою, визначеною законом або уповноваженими особами. Однак у спадкових правовідносинах є такі обов'язки спадкоємців, які не можна тлумачити крізь призму поняття «вимога». Таким чином, визначення цивільного обов'язку за допомогою поняття вимоги не є універсальним. Видається доречним використовувати традиційний підхід, згідно з яким під обов'язком необхідно розуміти належну поведінку особи. Таке визначення притаманне для всіх цивільних правовідносин.

Задля кращого розуміння сутності цивільного обов'язку вважаємо за необхідне зазначити його характерні ознаки:

- належна поведінка суб'єкта цивільних правовідносин;
- така поведінка визначена вимогами норми права, заповітом або уповноважених правочином чи іншим юридичним фактом осіб;
- чітко визначений зміст та модель поведінки зобов'язаного суб'єкта. Так, відповідно до ч. 2 ст. 14 ЦК особа не може бути примушена до дій, вчинення яких не є обов'язковим для неї;
- можливість правового спонукання до належної поведінки за допомогою засобів заохочення та відповідальності;
- звільнення зобов'язаної особи від належної поведінки у випадках, установлених договором або актами цивільного законодавства.

Уважаємо, що правову природу фідучіарного обов'язку можна з'ясувати на підставі аналізу вищезазначених понять. Це належна поведінка суб'єкта довірчих правовідносин, що обумовлена укладенням деяких договорів (наприклад, доручення, управління майном, спільної діяльності, надання адвокатських послуг та ін.), або настанням юридичних фактів (обрання органу або особи юридичної особи який (яка) має право виступати від її імені, встановлення опіки або піклування, смерть фізичної особи та ін.).

Висновки. Таким чином, визначення правової природи фідучіарного обов'язку є важливим як для правозастосування, так і цивілістичної доктрини. Сьогодні існує чимало правових конструкцій, в основі яких лежать довірчі відносини, які в свою чергу обумовлюють виникнення у їх учасників фідучіарних обов'язків. Задля з'ясування правової природи фідучіарного обов'язку було про-

аналізовано такі поняття, як «fides», «fiducia», цивільний обов'язок. Установлено, що перші у римському праві мали декілька значень, однак головне – це довіра учасників цивільних правовідносин один до одного. Друге необхідно розуміти як належну поведінку суб'єкта цивільних відносин, зміст та модель якої визначені вимогами норми права, заповітом або уповноважених правочином чи іншим юридичним фактом осіб. Фідучіарний обов'язок виникає у суб'єкта довірчих правовідносин на підставі договору або юридичного факту.

Список літератури

1. Майданик Р. А. Место фидуциарных отношений в праве Украины. *Право Украины*. 2012. № 5–6. С. 168–186.
2. Кібенко О. Р. Позов учасника / акціонера про визнання правочинів товариства недійсними. *Траст і трастоподібні конструкції: глобалізація та перспективи (Матвєєвські цивілістичні читання)* : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 6 лист. 2020 р.). Київ : Алєрта, 2021.
3. Bucholtz A. K., Carroll A. B. *Business and Society, Ethics and Stakeholder Management*. 8th edition. South-Western: Cengage Learning, 2011. 768 p.
4. Finn P. D. *Fiduciary Obligations*, Sydney : Law Book Co. 1977. 299 p.
5. Dignam A., Lowry J. *Company Law*. 8th edition. Oxford University Press, 2014. 55 p.
6. Карлявин И. Ю. Методологическое значение категорий fides (совесть) и bona fides (добрая совесть) в римском частном праве. *Lex Russica*. 2015. № 1. С. 130–139.
7. Хоміцька З. М. Словник латинських юридичних висловів. Харків : Право, 2007. 272 с.
8. Fraenkel E. *Zur Geschichte des Wortes Fides*. Roma, 1916. 187–199 p.
9. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 10.03.2021 р. у справі № 753/731/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95502347>.
10. Дождев Д. В. *Римское частное право* : учебник. Москва : Инфра-М-Норма, 2003. 784 с.
11. Зайков А. В. *Римское частное право* : учебник для вузов. 2-е изд., испр. Москва : Юрайт, 2020. 422 с.
12. *История государства и права зарубежных стран* : учебник для вузов. Ч. 1. 2-е изд. Москва : Норма, 2004. 624 с.
13. Шершеневич Г. Ф. *Общая теория права* : науч. изд. Вып. 3. Москва : Бр. Башмаковых, 1912. 698 с.
14. Ем В. С. Категория обязанности в советском гражданском праве (вопросы теории) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Москва, 1981. 209 с.
15. Надьон В. В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2018. 31 с.
16. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 13.03.2019 р. у справі № 922/3737/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80754321>.
17. Голубева Н. Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2013. 42 с.
18. Спасибо-Фатєєва І. В., Надьон В. В. Правова природа обов'язків у спадкових правовідносинах. *Вісник Національної академії правових наук*. № 1 (84). 2016. С. 66–75.

References

1. Majdanik, R.A. (2012). Mesto fiduciarnyh otnoshenij v prave Ukrainy. *Pravo Ukrainy*, 5–6, 168–186 [in Ukrainian].
2. Kibenko, O.R. (2020). Pozov uchasnyka / akcionera pro vyznannja pravochyniv tovarystva nedijnsnymy. *Trast i trastopodibni konstruksii: hlobalizatsiia ta perspektyvy (Matvieievski tsyvilistychni chytannia): Proceedings of the Scientific and Practical Conference (m. Kyiv, 6 lyst. 2020 r.)*. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].
3. Bucholtz, A.K., Carroll, A.B. (2011). *Business and Society, Ethics and Stakeholder Management*. South-Western: Cengage Learning.
4. Finn, P.D. (1977). *Fiduciary Obligations*. Sydney: Law Book Co.

5. Dignam, A., Lowry, J. (2014). *Company Law*. Oxford University Press.
6. Karljavin, I.Ju. (2015). Metodologicheskoe znachenie kategorij fides (sovest') i bona fides (dobraya sovest') v rimskom chastnom prave. *Lex Russica*, 1, 130–139 [in Russian].
7. Khomitska, Z.M. (2007). *Slovnnyk latyns'kyh jurydychnyh vysloviv*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
8. Fraenkel, E. (1916). *Zur Geschichte des Wortes Fides*. Roma.
9. Postanova Kasacijnogo cyvil'nogo sudu Verhovnogo Sudu vid 10 bereznja 2021 roku № 753/731/16. (2021). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95502347>.
10. Dozhdev, D.V. (2003). *Rimskoe chastnoe pravo*. Moscow: Infra-M-Norma [in Russian].
11. Zajkov, A.V. (2020). *Rimskoe chastnoe pravo*. Moscow: Jurajt [in Russian].
12. *Istorija gossudarstva i prava zarubezhnyh stran*. (2004). Moscow: Norma [in Russian].
13. Shershenevich, G.F. (1912). *Obshhaja teorija prava*. Moscow: Br. Bashmakovyh [in Russian].
14. Em, V.S. (1981). *Kategorija objazannosti v sovetskom grazhdanskom prave (voprosy teorii)*. *Candidate's thesis*. Moscow [in Russian].
15. Nadon, V.V. (2018). Sub'ektivnyj obov'jazok jak element zmistu cyvil'nyh pravovydnyh. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
16. Postanova Kasacijnogo gospodars'kogo sudu Verhovnogo Sudu vid 13.03.2019 roku № 922/3737/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80754321>.
17. Golubjeva, N.Ju. (2013). *Zobov'jazannja u cyvil'nomu pravi Ukraïny: metodologichni zasady pravovogo reguljuvannja*. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
18. Spasybo-Fatjejeva, I.V., Nadon, V.V. (2016). *Pravova pryroda obov'jazkiv u spadkovykh pravovydnyh*. *Visnyk Nacionalnoi akademii pravovyh nauk*, 1 (84), 66–75 [in Ukrainian].

Urazova H. O., PhD in Law, Assistant of the Civil Law Department № 1, Yaroslav Mydryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: annaurazova@ukr.net; ORCID 0000-0003-3588-518X.

The legal nature of fiduciary duty in civil law of Ukraine

The variety of fiduciary legal relations in the civil law of Ukraine requires the study of their individual elements, in particular, the fiduciary duty. Therefore the purpose of this article is to clarify the legal nature of the fiduciary duty, in order to avoid legal uncertainty, which leads to difficulties in law enforcement and, as a result, ineffective legal protection of violated rights of a person due to non-fulfillment or improper fulfillment of such an obligation in relation to her.

Analyzed such concepts as «fides», «fiducia», duty in civil law. It has been established that the first, respectively, in Roman law had several meanings, but the main thing is the trust of the participants in civil relations to each other. The second have to understood as the proper behavior of the subject of civil relations, the content and model of which are determined by the requirements of the rule of law, the will or persons authorized by the transaction or other legal facts.

It was found that the fiduciary duty is the proper behavior of the subject of a trust relationship, due to the conclusion of certain agreements (for example, commissions, property management, joint activities, the provision of lawyer services, etc.), or the occurrence of legal facts (election of a body or person of a legal entity, who (who) has the right to act on her behalf, the establishment of guardianship or trusteeship, the death of an individual, etc.).

Keywords: fiduciya; fiduciary duty; confidence; legal relationship; legal nature.

Рекомендоване цитування: Уразова Г. О. Правова природа фідучіарного обов'язку в цивільному праві України. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 154. С. 109–116. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.154.233378>.

Suggested Citation: Urazova, H.O. (2021). *Pravova pryroda fidutsiarnoho obov'iazku v tsyvil'nomu pravi Ukraïny* [The legal nature of fiduciary duty in civil law of Ukraine]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality*, issue 154, 109–116. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.154.233378> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 03.06.2021 р.